

NORGES HØYESTERETT

Den 21. desember 2006 avsa Høyesterett dom i

HR-2006-02146-A, (sak nr. 2006/1343), straffesak, anke,

A (advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (generaladvokat Willy Dahl)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Skoghøy**: Saken gjelder straffutmåling for unnlatt fremmøte til militær førstegangstjeneste.
- (2) A, født 0.0.1984, ble 31. august 2004 lovlig innkalt til å møte til militær førstegangstjeneste 10. januar 2005 i hæren ved FKL/MP BATALJON på Sessvollmoen. Han møtte ikke, og ved tiltalebeslutning 6. desember 2005 ble han for dette forhold av krigsadvokatene i Sør-Norge satt under tiltale ved Oslo tingrett for overtredelse av militær straffelov § 34 andre ledd andre straffalternativ, jf. første ledd.
- (3) Oslo tingrett avsa 13. mars 2006 dom med slik slutning:

”A, født 0.0.1984, dømmes for overtredelse av militær straffelov § 34 annet ledd, annet straffalternativ, jf. første ledd, til en straff av fengsel i 24 – tjuefire – dager.

Fullbyrdelsen av straffen utsettes i medhold av straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på 2 – to – år.”
- (4) Påtalemyndigheten anket til Borgarting lagmannsrett over straffutmålingen. Lagmannsretten tok anken til følge og avsa 19. mai 2006 dom med denne slutning:

”A, født 0.0.1984 dømmes for overtredelse av militær straffelov § 34 annet ledd, annet straffalternativ, jf. første ledd, til en straff av fengsel i 24 – tjuefire – dager.”
- (5) Det nærmere saksforhold fremgår av tingrettens og lagmannsrettens dommer.

- (6) Domfelte har påanket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken retter seg mot straffutmålingen. Under henvisning til Høyesteretts dom i Rt. 2006 side 710 har domfelte bedt om at fengselsstraffen blir gjort betinget og redusert til 14 dager.
- (7) I tilsvaret til anken gjorde påtalemyndigheten gjeldende at den endring av tidligere straffutmålingspraksis som følger av dommen i Rt. 2006 side 710, ikke kan gis tilbakevirkende kraft, men under ankeforhandlingen for Høyesterett har den akseptert at straffen som følge av denne dommen må gjøres betinget. Etter påtalemyndighetens syn bør imidlertid normalstraffen ved første gangs uteblivelse fra militær førstegangstjeneste ligge på 24 dagers betinget fengsel.
- (8) *Jeg er kommet til at domfeltes anke må tas til følge, og at straffen bør settes til betinget fengsel i 14 dager.*
- (9) Domfelte er funnet skyldig i forsettlig å ha uteblitt fra militær førstegangstjeneste som han lovlig har vært innkalt til. I tingretten erkjente han å ha mottatt innkallingen, men han erkjente likevel ikke straffeskyld da han hevdet å ha trodd at han automatisk ville få utsettelse på grunn av studier.
- (10) Før Høyesteretts dom i Rt. 2006 side 710 ble ulovlig uteblivelse fra militær førstegangstjeneste straffet med ubetinget fengsel med mindre det forelå særlige, tungtveiende grunner for å gjøre straffen betinget, jf. senest Rt. 1995 side 1979. Under henvisning til at forsvarets behov har endret seg, og at det i dag bare er mellom en tredel og en firedel av innrulleringsstyrken som avtjener førstegangstjenesten – mot ca. to tredeler på midten av 1990-tallet – fant Høyesterett i dommen i Rt. 2006 side 710 at denne praksis burde mykes opp. Dette ble begrunnet på følgende måte (avsnittene 13–14):

”Behovet for bruk av ubetinget fengselsstraff for første gangs unnlatt fremmøte er åpenbart ikke det samme som før. I dag er det først og fremst positive insentiver som skal motivere utvalgte til avtjening av verneplikten. Det betyr ikke at man ikke må møte unnlatt fremmøte med en følbar straff. Men også en betinget dom er en slik reaksjon. Det kan endog synes mer i samsvar med intensjonene om å motivere særlig kvalifiserte menn at man ikke i første omgang bruker den hardeste straffereaksjon.

Til dette kommer at hensynet til straffens nyttevirksomhet må avveies mot rettferdighetshensyn. På den ene side var en streng reaksjon bedre forankret i likhetshensyn den gang en vesentlig større del av årskullene ble innkalt. På den annen side er det ikke til å komme forbi at likhetshensynet ikke har noen fremtredende plass i dagens ordning.”

- (11) Dommen i Rt. 2006 side 710 er avsagt 2. juni 2006, mens lagmannsrettens dom i den foreliggende sak ble avsagt 19. mai 2006. Da lagmannsrettens dom ikke var blitt rettskraftig før Høyesteretts dom forelå, finner jeg det klart at straffen i den foreliggende sak må utmåles i samsvar med retningslinjene i dommen i Rt. 2006 side 710. Under ankeforhandlingen for Høyesterett har aktor erklært seg enig i dette.
- (12) Aktor har imidlertid anført at det i saken i Rt. 2006 side 710 var gått 26 måneder fra det straffbare forhold fant sted, til saken ble avgjort i Høyesterett, og at normalstraffen ved første gangs uteblivelse fra militær førstegangstjeneste bør ligge på 24 dagers betinget fengsel. I den foreliggende sak er det nå gått vel 23 måneder fra det straffbare forhold fant sted. For det tilfellet at Høyesterett skulle komme til at det ved straffutmålingen skal tas

hensyn til den tid som er gått, har aktor bedt om at dette kommer til uttrykk i premissene, slik at påtalemyndigheten får retningslinjer for hvilken straffepåstand som bør nedlegges i slike saker.

- (13) Det er riktig at det i saken i Rt. 2006 side 710 var gått 26 måneder fra det straffbare forhold hadde funnet sted. I Høyesteretts dom ble imidlertid straffen satt til betinget fengsel i 14 dager uten at den tid som var gått fra det straffbare forhold fant sted, ble trukket inn i begrunnelsen. Etter min oppfatning må denne dommen forstås slik at straffen for første gangs uteblivelse fra militær førstegangstjeneste skal settes til betinget fengsel i 14 dager med mindre det foreligger formildende omstendigheter av en slik karakter at det finnes tilstrekkelig å reagere med bot. Jeg tilføyer at jeg er enig i at straffen for denne type lovovertridelser bør ligge på dette nivå.
- (14) I lagmannsrettens dom må det etter dette gjøres de endringer at straffen settes til fengsel i 14 dager, og at straffen gjøres betinget med en prøvetid på to år.
- (15) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres de endringer at straffen settes til fengsel i 14 – fjorten – dager, og at fullbyrdelsen av denne utsettes i medhold av straffeloven §§ 52–54 med en prøvetid på 2 – to – år.

- (16) Dommer **Coward:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (17) Dommer **Flock:** Likeså.
- (18) Dommer **Tønder:** Likeså.
- (19) Dommer **Gussgard:** Likeså.
- (20) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres de endringer at straffen settes til fengsel i 14 – fjorten – dager, og at fullbyrdelsen av denne utsettes i medhold av straffeloven §§ 52–54 med en prøvetid på 2 – to – år.